

PRAVILNIK

O PROGRAMU I NAČINU POLAGANJA STRUČNOG ISPITA ZA TURISTIČKOG VODIČA I TURISTIČKOG PRATIOCA

("Sl. glasnik RS", br. 40/2010, 55/2012 i 6/2014)

I UVODNA ODREDBA

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se program i način polaganja stručnog ispita za turističkog vodiča i turističkog pratioca.

II PROGRAM I GRADIVO STRUČNOG ISPITA

Član 2

Stručni ispit za turističkog vodiča i turističkog pratioca sastoji se od teorijskog i praktičnog dela ispita.

Teorijski deo stručnog ispita za turističkog vodiča polaže se po programu koji obuhvata sledeće predmete:

- 1) Osnovi turizma;
- 2) Turistički resursi;
- 3) Agencijsko i hotelijersko poslovanje;
- 4) Društveno uređenje, turistička politika i propisi u turizmu;
- 5) Informativno-vodička služba u turizmu;
- 6) Nacionalna istorija;
- 7) Strani jezik.

Teorijski deo stručnog ispita za turističkog pratioca polaže se po programu koji obuhvata sledeće predmete:

- 1) Društveno uređenje, turistička politika i propisi u turizmu;
- 2) Informativno-vodička služba u turizmu;
- 3) Agencijsko i hotelijersko poslovanje;
- 4) Strani jezik.

Član 3

Predmet Osnovi turizma obuhvata sledeće gradivo: pojam turizma, turističkog proizvoda i vidovi turizma; funkcije turizma; osnovne karakteristike razvoja turizma; osnovne karakteristike epoha razvoja turizma; savremene tendencije u međunarodnom turizmu; globalna turistička kretanja; pojam usluga i uslužnih delatnosti u turizmu; osnovni faktori razvoja turizma; definisanje potrošača u turizmu; vrste turističkih putovanja; karakteristike turističkog tržišta; specifičnosti turističke ponude i tražnje; heterogenost turističkih kretanja; definisanje pojma turističkih motiva i njihove karakteristike; osnovne funkcije turizma; značaj i uloga marketinga u turizmu; zagađenje i turistički razvoj; pojam i značaj održivog razvoja turizma; važniji trendovi u turizmu.

Član 4

Predmet Turistički resursi obuhvata oblast prirodnih resursa i oblast kulturnih resursa.

Oblast Prirodni resursi obuhvata sledeće gradivo: saobraćajno-geografski položaj i granice Republike Srbije; turistički položaj Republike Srbije; prirodni potencijali za razvoj turizma Republike Srbije; geomorfološki turistički resursi; hidrološki resursi; termomineralne vode Republike Srbije; klima kao turistički resurs; flora i fauna kao turistički resurs; antropogeni turistički resursi (etnografski, umetnički i ambijentalni); gradski turistički centri; planinski turistički centri; banjski turistički centri; seoski turizam; kongresni turizam; tranzitni turizam; nautički turizam; banjski turizam; sportski i manifestacioni turizam; turizam posebnih interesovanja; zaštita životne sredine i nacionalni parkovi.

Oblast Kulturni resursi obuhvata sledeće gradivo: osnovna obeležja stvaralaštva i uticaj na našu kulturu; praistorijske i antičke umetnosti; romanska i gotska umetnost; islamska umetnost; barok; umetnosti 19. veka; savremeno kulturno i umetničko stvaralaštvo; monumentalno slikarstvo u srednjovekovnoj Srbiji; srednjovekovna umetnost Kosova i Metohije; spomenici raške škole; spomenici moravske škole; srednjovekovni manastiri; fruškogorski manastiri; manastiri Ovčarsko-Kablarske klisure; humanizam i renesansa; tvrđave na Dunavu; pravci u modernoj umetnosti; oblici folklornog stvaralaštva.

Član 5

Predmet Agencijsko i hotelijersko poslovanje u turizmu obuhvata sledeće gradivo: nastanak i razvoj turističkih agencija; savremene tendencije poslovanja turističkih agencija; vrste turističkih agencija; funkcije agencija na turističkom tržištu; nastanak i razvoj organizatora putovanja; turistički aranžmani; hotelijerstvo kao privredna delatnost; tržišne osnove poslovanja u hotelijerstvu; opšti pristup klasifikaciji i kategorizaciji objekata; poslovna saradnja hotelijera i turističkih agencija; međunarodni lanci hotela; mala i srednja preduzeća u hotelijerstvu.

Član 6

Predmet Društveno uređenje, turistička politika i propisi u turizmu obuhvata sledeće gradivo: društveno uređenje, osnovni instrumenti turističke politike; osnovni sistemski propisi i mere ekonomske politike Republike Srbije od značaja za poslovanje i kretanje u turizmu.

Član 7

Predmet Informativno-vodička služba u turizmu obuhvata sledeće gradivo: mesto i uloga informativne službe u turizmu; karakteristike informativno-propagandne delatnosti u turizmu;

komunikacije u turizmu; mesto i uloga turističkih vodiča i turističkih pratilaca u realizaciji turističkih aranžmana; specifičnosti rada turističkih vodiča i turističkih pratilaca; metodologija rada turističkih vodiča i turističkih pratilaca; dokumentacija pri realizaciji turističkih aranžmana; nepredviđene situacije u radu turističkih vodiča i turističkih pratilaca; ponašanje i etika u radu turističkih vodiča i turističkih pratilaca; korišćenje savremene tehnologije u radu turističkih vodiča i turističkih pratilaca; veština vođenja.

Član 8

Predmet Nacionalna istorija obuhvata sledeće gradivo: periodizacija praistorije; kameno doba na Balkanu; bronzano i gvozdeno doba na tlu Srbije; grčka antička kultura i rimsko doba na Balkanu; poreklo Slovena, njihove seobe i doseljavanje Slovena; hristijanizacija Slovena; najstarije srpske kneževine; nastanak glagoljice i ćirilice; Srbija u 11. i 12. veku; stvaranje srpske države; Stefan Nemanja i njegovo doba; Sveti Sava život i delo; sticanje međunarodne nezavisnosti Srbije; nastanak, razvoj i značaj srpske pravoslavne crkve; turska osvajanja Balkana; Kosovska bitka; balkanske zemlje pod turskom vlašću; obnova Pečke patrijaršije i njen značaj; uzroci, početak i tok Prvog srpskog ustanka; početak i tok Drugog srpskog ustanka; sticanje međunarodne nezavisnosti Srbije; Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca; dinastija Karađorđevića; dinastija Obrenovića; Prvi i Drugi balkanski rat; Prvi svetski rat; učešće Jugoslavije u Drugom svetskom ratu; stvaranje i razvoj posleratne Jugoslavije (FNRJ, SFRJ i SRJ); stvaranje državne zajednice Srbija i Crna Gora; Republika Srbija od 2006. godine do danas.

Član 8a

Predmet strani jezik kandidat polaže iz jednog od sledećih stranih jezika: engleskog, francuskog, nemačkog, ruskog, španskog ili italijanskog jezika, koji su obuhvaćeni nastavnim planom i programom ministarstva nadležnog za poslove prosvete.

Kandidat mora da pokaže znanje stranog jezika tako da:

- 1) razume suštinu konkretnih ili apstraktnih sadržaja u složenim tekstovima, kao i stručnu raspravu vezanu za delatnost koju obavlja;
- 2) je u stanju da se izražava sa određenim stepenom spontanosti i lakoće, tako da razgovor sa izvornim govornikom ne predstavlja napor ni jednoj ni drugoj strani;
- 3) se o velikom broju tema izražava jasno i potpuno, ume da iskaže svoje mišljenje o aktuelnim dešavanjima i izloži prednosti i mane različitih situacija i pojava.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana kandidatima koji su stekli zvanje profesora stranog jezika na filološkom, odnosno filozofskom fakultetu, a koji nije jedan od jezika predviđen stavom 1. ovog člana, priznaće se jezik za koji su stekli to zvanje.

III NAČIN POLAGANJA STRUČNOG ISPITA

Član 9

Stručni ispit za turističkog vodiča polaže se pred komisijom za polaganje stručnog ispita za turističkog vodiča, a stručni ispit za turističkog pratioca polaže se pred komisijom za polaganje stručnog ispita za turističkog pratioca koje obrazuje ministar nadležan za poslove turizma (u daljem tekstu: ministar), a koju sačinjavaju stručnjaci iz predmetnih oblasti.

Komisije iz stava 1. ovog člana sastoje se od predsednika i odgovarajućeg broja članova koji su ispitivači za predmete iz teorijskog dela (u daljem tekstu: članovi komisija), kao i ispitivača iz praktičnog dela ispita.

Na predlog predsednika komisija iz stava 2. ovog člana, mogu se imenovati ispitivači van sastava tih komisija, o čemu ministar donosi posebno rešenje.

Administrativne poslove za komisije iz stava 1. ovog člana obavlja sekretar, koji ima zamenika.

Član 10

Članovi komisija moraju imati stečeno visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (diplomske akademske studije - master, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine.

Član 11

Ministarstvo nadležno za poslove turizma (u daljem tekstu: ministarstvo) raspisuje oglas na koji se mogu prijaviti zainteresovana lica za polaganje stručnog ispita za turističkog vodiča i turističkog pratioca.

Oglas iz stava 1. ovog člana naročito sadrži: predmet oglasa; rokove za podnošenje prijave; sadržinu prijave; dokaze koji se podnose uz prijavu; iznos troškova polaganja stručnog ispita; broj računa na koji se uplaćuje iznos troškova polaganja stručnog ispita i druge podatke.

Prilikom raspisivanja oglasa ministarstvo zadržava pravo utvrđivanja kriterijuma u pogledu broja i potrebnih kvalifikacija i veština kandidata, a u zavisnosti od potreba turističkog tržišta, lokalnih samouprava, turističkih organizacija, turističkih agencija i slično.

Član 12

Troškove polaganja stručnog ispita, kao i troškove polaganja popravnog ispita snosi lice koje polaže stručni ispit (u daljem tekstu: kandidat).

Članovima komisija pripada naknada za rad u komisijama, čija se visina određuje rešenjem o obrazovanju tih komisija.

Član 13

Pismena prijava za polaganje stručnog ispita sadrži:

- 1) ime, očevo ime i prezime kandidata;
- 2) jedinstveni matični broj građana;
- 3) datum i mesto rođenja kandidata;
- 4) podatke o prebivalištu, odnosno boravištu;
- 5) vrstu školske spreme i smer koji je kandidat završio;

6) strani jezik iz člana 8a ovog pravilnika koji kandidat polaže kao obavezan.

Uz prijavu iz stava 1. ovog člana kandidat prilaže overenu fotokopiju uverenja o državljanstvu Republike Srbije koje nije starije od šest meseci, overenu fotokopiju diplome o stečenom najmanje srednjem obrazovanju i fotokopiju lične karte, odnosno izvod elektronskog čitača biometrijske lične karte.

Ukoliko se kandidat koji je položio stručni ispit za turističkog pratioca prijavljuje za polaganje ispita za turističkog vodiča uz prijavu prilaže i dokaz o položenom stručnom ispitu za turističkog pratioca.

Član 13a

Pre pristupanja polaganju stručnog ispita ministarstvo upućuje kandidata na psihološku procenu u skladu sa zahtevom za obavljanje poslova turističkog vodiča, odnosno turističkog pratioca.

Psihološku procenu u skladu sa stavom 1. ovog člana vrši nadležna služba za poslove zapošljavanja prema mestu prebivališta, odnosno boravišta kandidata primenom standardizovanih postupaka.

Nadležna služba za poslove zapošljavanja po sprovedenoj psihološkoj proceni u skladu sa stavom 1. ovog člana dostavlja ministarstvu izveštaj sa psihološke procene u postupku selekcije kandidata uz obavezu pravilnog čuvanja i korišćenja rezultata selekcije i uništavanja nakon isteka perioda od godinu dana.

Kandidat koji u potpunosti, odnosno većoj meri zadovolji zahteve u postupku psihološke procene za obavljanje poslova turističkog vodiča, odnosno turističkog pratioca može pristupiti polaganju stručnog ispita.

Član 14

Kandidat koji je stekao visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (diplomske akademske studije - master, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine, ne mora da polaže ispit iz jednog predmeta iz člana 2. ovog pravilnika ako je taj predmet bio jedan od osnovnih predmeta u programu studiranja na fakultetu.

Član 15

Na stručnom ispitu kandidat polaže predmet strani jezik pismeno i usmeno, predmet informativno-vodičku službu u turizmu pismeno i praktično, a ostale predmete pismeno.

Član 16

Pored stranog jezika iz člana 8a ovog pravilnika, kandidat može da prijavi još neki strani jezik, ukoliko je znanje tog jezika na nivou koji je propisan članom 8a stav 2. ovog pravilnika.

Kandidat dokazuje znanje jezika iz stava 1. ovog člana diplomom o stečenom srednjem obrazovanju na jeziku nacionalnih manjina, diplomom o stečenom visokom obrazovanju na studijama drugog stepena (diplomske akademske studije - master, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine, ako je strani jezik bio jedan od osnovnih predmeta u

programu studiranja na fakultetu, odnosno sertifikatom instituta ili škole koji su registrovani za tu delatnost.

Član 17

Praktični deo stručnog ispita, kojim se utvrđuje veština vođenja, odnosno praćenja i sposobnost obavljanja operativno tehničkih poslova, kao i primena znanja iz svih predmeta utvrđenih članom 2. ovog pravilnika, obuhvata vođenje odnosno praćenje turističke grupe pravcem - itinererom koji utvrde komisije iz člana 9. stav 1. ovog pravilnika.

Izbor organizatora putovanja za organizaciju polaganja praktičnog dela stručnog ispita izvršiće se na osnovu javnog poziva.

Član 18

Uspeh kandidata na stručnom ispitu za svaki predmet i konačan uspeh ocenjuje se ocenom "položio" ili "nije položio".

Član 19

Predmet strani jezik se polaže prvi po redu i ukoliko ga kandidat ne položi nema pravo polaganja popravnog ispita, niti može pristupiti polaganju ostalih ispita.

Kandidat koji ne pokaže potrebno znanje na teorijskom delu stručnog ispita za turističkog vodiča iz najviše dva predmeta iz člana 2. stav 2. tač. 1)-6) ovog pravilnika može polagati popravni ispit.

Kandidat koji ne pokaže potrebno znanje na teorijskom delu stručnog ispita za turističkog pratioca iz najviše jednog predmeta iz člana 2. stav 3. tač. 1)-3) ovog pravilnika može polagati popravni ispit.

Ako je kandidat za polaganje stručnog ispita za turističkog vodiča na teorijskom delu stručnog ispita dobio ocenu iz tri ili više predmeta "nije položio" smatra se da nije položio stručni ispit.

Ako je kandidat za polaganje stručnog ispita za turističkog pratioca na teorijskom delu stručnog ispita dobio ocenu iz dva ili više predmeta "nije položio" smatra se da nije položio stručni ispit.

Smatra se da je kandidat položio praktični deo stručnog ispita, ako je pokazao sposobnost samostalnog vođenja odnosno praćenja turističke grupe.

Ako kandidat nije položio praktični deo stručnog ispita smatra se da nije položio stručni ispit.

Kandidat koji je položio stručni ispit za turističkog pratioca može da polaže ispit za turističkog vodiča na način i pod uslovima propisanim za polaganje stručnog ispita za turističkog pratioca uz polaganje diferencijalnih predmeta, i to:

- 1) osnovi turizma;
- 2) turistički resursi;
- 3) nacionalna istorija;

4) informativno-vodička služba - praktični deo;

5) strani jezik, ukoliko kandidat nije položio predmet strani jezik na način propisan članom 8a ovog pravilnika.

Popravni ispit teorijskog dela stručnog ispita organizuje se u roku koji ne može biti kraći od petnaest dana niti duži od 90 dana računajući od dana objavljivanja rezultata ispita na internet sajtu ministarstva.

Ako kandidat ne bude pozitivno ocenjen na popravnom ispitu smatra se da nije položio stručni ispit.

Član 20

Započeto polaganje stručnog ispita može se odložiti na zahtev kandidata ako je kandidat zbog bolesti ili drugih opravdanih razloga bio sprečen da nastavi polaganje stručnog ispita.

Kandidat je dužan da priloži dokaze o razlozima odlaganja započetog stručnog ispita.

Komisije donose odluku o odlaganju stručnog ispita.

Ako kandidat ne pristupi polaganju stručnog ispita ili neopravdano odustane od započetog polaganja smatraće se da ispit nije položio.

Član 21

Za svaki predmet ispitivači sačinjavaju i potpisuju zapisnik o uspehu kandidata.

Konačan zapisnik u koji se unose podaci o kandidatima koji su izašli na ispit, uspehu kandidata i drugim činjenicama potpisuju članovi komisije i sekretar.

Zapisnici iz stava 1. ovog člana sastavni su deo konačnog zapisnika.

O naknadno stečenom sertifikatu o znanju stranog jezika u skladu sa članom 8a stav 2. ovog pravilnika lica koja su položila stručni ispit za turističkog vodiča i turističkog pratioca obaveštavaju ministarstvo radi uvođenja u evidenciju.

Član 22

Na osnovu konačnog zapisnika o polaganju stručnog ispita za turističkog vodiča odnosno turističkog pratioca, kandidatu se izdaje uverenje o položenom stručnom ispitu.

Uverenje iz stava 1. ovog člana sadrži:

- 1) naziv ministarstva koje izdaje uverenje;
- 2) propis na osnovu koga se izdaje uverenje;
- 3) ime, prezime, datum i mesto rođenja kandidata;
- 3a) datum položenog stručnog ispita;

4) poznavanje stranog jezika/stranih jezika;

5) broj, datum i mesto izdavanja uverenja.

Član 23

Za pripremu polaganja stručnog ispita za turističkog vodiča i turističkog pratioca koriste se sledeći pravni izvori:

- Ustav Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 98/06);
- Zakon o turizmu ("Službeni glasnik RS", broj 36/09, 88/10, 99/11 - dr. zakon i 93/12);
- Zakon o banjama ("Službeni glasnik RS", br. 80/92, 67/93 - dr. zakon);
- Zakon o zaštiti životne sredine ("Službeni glasnik RS", br. 135/04, 36/09, 36/09 - dr. zakon, 72/09 - dr. zakon i 43/11 - US);
- Zakon o nacionalnim parkovima ("Službeni glasnik RS", br. 39/93, 44/93 - ispravka, 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 - dr. zakon i 36/09 - dr. zakon);
- Zakon o kulturnim dobrima ("Službeni glasnik RS", br. 71/94, 52/11 - dr. zakon i 99/11 - dr. zakon).

IV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 24

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o programu i načinu polaganja stručnog ispita za turističkog vodiča ("Službeni glasnik", broj 110/05).

Član 25

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".